PIATRA PIŢIGOIULUI

Ne-am căznit, doi copii, o mamă şi un om, să vă facem o povestire. Dacă o fi bună nu-i vina noastră, iar dacă o fi proastă o să ne silim altă dată mai mult. Basmul a ieşit din colaborarea tuturor a: mama punea fire de bumbacuri în găurile ciorapilor copiilor, băiatul clădea un castel din pietre dreptunghiulare, iar fetiţa împletea pe un schelet de sârmă fire de papură văpsite, ca să iasă din degetele-i cuminţi şi mici un coş, în care să puie la vară patru cireşi. Şi cum lucrau mâinile, mergea şi gura şi se croia povestirea…

Basmul începe, ca toate basmele, cu vorbele: „A fost odată", pentru că tot ce se întâmplă din lumea basmelor s-a petrecut odată, adică pe vremuri, şi nu se mai poate petrece încă o dată.

A fost odată o toamnă dulce şi lungă, cum – nu e vorba – au mai fost şi altele, însă nu la fel întotul şi întocmai ca toamna aceea. Pasările călătoare, berze cu aripile mari. rândunele mici şi alte soiuri de săgeţi zburătoare, cu ciocul cât chibritul sau cât creionul sau cât nuiaua, ajunseseră cu bine în ţara caldă, unde aveau să trăiască până ce trecea gerul şi se topea zăpada de la noi. Pasările de la Giurgiu aşteptaseră păsările din Argeş, de la Bacău şi Severin. şi după ce se adunară toate, au trecut în nori de stoluri către miazăzi, peste Dunăre, peste Sfântul Munte şi peste Mare, în Egipt şi mai jos, în nisipurile frământate de vânturi, prin care umblă de mii de ani stafiile de piatră.

Văzând că încep să îmbătrânească şi că unele din ele nu o să mai aibă puterea să se întoarcă de două ori înapoi, pasările au ţinut sfat

laolaltă şi s-au hotărât să zidească un palat.

În timpul cuvenit, toate pasările aduseră câte ceva şi răspândindu-se de trei ori pe întinsul lumii, ele grămădiră, dumicat cu dumicat, purtat în cioc, cea mai mare cetate din lume, cu bolţi şi încăperi şi cu o turlă la mijloc. În turlă au pus paznic un vultur negru, cu o sută de ajutoare, o sută de ciori. Vulturul sta în fereastră sau pe vârful turlei, iar pe creştetele învelitorilor mai joase, în colţurile palatului depărtate, vegheau ochii de oţel ai corbilor, armaţi cu ciocuri gata de luptă şi cu gheare din acelaşi metal.

Câteva rândunici bătrâne, ca nişte maici cu comanacul turtit pe frunte, rămăseseră în palat – şi câteva becaţe. Şi, la intrare, în câte un picior, străjuiau şase cocori dobrogeni, trei de-a dreapta şi de-a stânga trei, cu gândul la nuferii albi de la Cernavodă.

Străjerii n-aveau de păzit numai însuşi palatul, ci mai ales marile averi adunate prin vârfuri şi firizi. O pasăre, cât un fluture de mică, o pasăre galbenă, ciocănise în geamul unei împărătese de prin raiurile fierbinţi ale pământului şi împărăteasa, uimită de frumuseţea pitgoiului de aur cu ciocul de os, l-a lăsat să intre. Dar după trei zile tâlharul a plecat, furând în cioc un ac de diamant fermecat, cu vârful tare şi ţepos ca „pintenul de glădiţa. Acul, păzit în ziduri de marmură trandafirie, de către toţi cei o sută de împăraţi, care s-au strecurat printre timpuri la tron, avea însuşirea de-a lumina cu o scânteiere de lună până în depărtări, şi el fu pus cu piatra lui de jar alb întoarsă încoace, în locul cel mai înalt al palatului păsăresc, strălucind ca un luceafăr mai mare.

Isprava izbutindu-i bine, a îmbărbătat inima piţigoiului de aur. El zise măicuţelor rândunele: „Staţi că o să mai aduc şi alte averi, căci acum am înţeles cum trebuie să lucrez şi nu mă las până nu umplu cu străluciri scumpe candela fără untdelemn din turla cioroiului Dumitru”. Într-adevăr, cioroii fuseseră toţi botezaţi, ca să ţie de călindarul românesc şi ca să se simtă juraţi şi legaţi sufleteşte de cetele sfinţilor. O sută de ciori primiseră o sută de nume, ca oamenii şi în fiecare dimineaţă şi seară, când se vărsau laolaltă, amestecându-se, apele luminii cu apele întunericului, vulturul îi striga pe nume, ca să vadă de nu cumva, vreunul, apucat de dorul pribegiei, ar fi părăsit creasta coperişului de pază şi ar fi plecat.

Însă cioroii nu s-au mişcat din locul lor niciodată şi totdeauna ei au răspuns de câte două ori pe zi chemărilor vulturilor, zicând, Crau.

Crau” – ceea ce în limba ciorilor înseamnă: „Sunt aici, fii fără grijă. Nu plec”. Cu isteţimea lui, piţigoiul de aur se duse la balconul altei împărătese din tărâmurile calde, care tocmai citea o scrisoare de la tânărul ei împărat dus departe, în cuprinsurile mării de mărgean, că să cumpere şi să aducă pe spinări de cămile şi elefanţi, grâu şi secară pentru supuşii lui. Căci pe vremea aceea şi în ţările acelea unde nu creşteau bucate cu spicul gros şi cu ştiuletele mare, ca la noi, împăraţii făceau treburile astea, plătind cu mâna lor şi cumpărând pe văzute şi pe gustate, toată hrana oamenilor din împărăţii. Corăbiile aduceau în strâmtorile Mării de Mărgean butoaie cu brânză grasă, burduşe cu unt, saci cu porumb şi grâu şi sare. Şi dădeau asemenea marfă, care în ţara de unde venea se făcea de la sine, pe alte mărfuri, de alte soiuri, care şi ele în partea locului se făceau de la sine: curmale, portocale, rodii, scorţişoare, dinţi de elefant, os de broască, şi mărgăritare – şi schimbul trecea prin mâinile împăraţilor şi lumea era mulţumită.

Împărăteasa era bucuroasă foarte, de cele ce-i aducea la cunoştinţă, împăratul şi întrerupse citirea scrisorii, în clipa când cu coada ochiului zărise piţigoiul galben, răsfăţându-se în fereastră. Ea deschise cu băgare de seamă uşa cerdacului, temându-se să nu-l sperie şi neştiind cu ce fel de poamă de prefăcut şi de hoţ avea de-a face. Afurisitul de piţigoi trăgea, cu ochiul şi eu urechea şi sărea jucând împrejur, sprinten şi drăgălaş. Abia se întorcea cu ciocul într-o parte, că se şi muta în partea cealaltă, îşi întorcea capul pieziş, ca să i se vadă pata cărămizie ce-i sta frumos pe guşă, ca o floare de muşcată; îi scânteia când ochiul drept când ochiul stâng – şi, vrăjită de atâtea tertipuri, împărăteasa cu greu îşi mai potolea neastâmpărul de a prinde piţigoiul, pe care voia să-l ţie în palmă, să-l ducă la ureche, să-l mângâie cu obrazul şi să-l sărute.

A! ce şarpe de piţigoi. Când împărăteasa îi zise încet, strecurându-şi vorbele prin crăpătura uşii cerdacului: „Nu vrei să fii al meu?” el răspunse: „Cirip”. Când îi zise: „Apropie-te şi vino înăuntru”, piţigoiul răspunse de două ori: „Cirip, cirip”. Şi când împărăteasa deschise uşa de tot el nu fugi ci se pită în penele lui de aur, ca o pitulice, şi împărăteasa îl luă cu gingăşie în mână, ca o minge. Piţigoiul nu se zbătu defel şi se lăsă dus în bogatele încăperi ale împărătesei.

Piţigoiul nu mai văzuse niciodată o împărăteasă de culoarea ei. Împărăteasa dintâi, de la care furase acul cu luceferi, fusese roşcovană la păr şi albă ca smântâna. Împărăteasa de acuşi era negricioasă şi cu

toate astea neînchipuit de frumoasă. Pielea ei era ca dulceaţa şi în albul ochilor se rotunjea o lumina ca prunele brumate; genele groase se încurcau ca fulgii; guriţa avea surâsul ca miezul sâmburilor de caise; degetele erau lungi şi moi, şoldurile înalte şi croiala fiinţei întregi a împărătesei ieşea din nişte tipare, pe care Dumnezeu le gândise mult şi le iubise.

Piţigoiul intrase în obiceiurile împărătesei: el dormea pe căpătâiul înalt al patului, cu ciocul întors spre ochii ei, pe care îl gătea cu juvaieruri. Pe trupul mic al păsăruicii încăpuseră toate podoabele, cu atât mai scumpe eu cât erau mai mărunte, ale domniţei, care a gătit-o cu mâinile ei, ţinând-o în poală şi pe genunchi. De jur-împrejurul gâtului. împărăteasa îi aninase un şirag de opt mărgăritare, cele mai strălucite din toată lumea, La piciorul stâng îi petrecuse inelul cu briliante cel mai mare din toate împărăţiile, iar la piciorul drept îi pusese o pietricică, singura din toată lumea şi a cărei licărire albastră era ca un fum. Piatra, luată din timpurile foarte vechi, din degetul unui împărat, care supusese voinţei sale toate pământurile şi toate apele şi biruit numai în ziua când i se putuse ghici taina şi când a putut să-i fie smulsă piatra din podoabele lui – avea puterea să vindece, să învieze morţii, să întinerească bătrâneţea şi să prefacă toate gândurile în bucurii şi fapte.

Cu această piatră la inel, omul putea să umble pe talaze şi pe nori; putea să zboare, putea să afle, să ştie şi să înveţe; putea să vorbească în limbi străine: putea să facă flori şi fructe în mijlocul iernii; putea să scoboare fulgerul la poruncă; putea să facă din apă vin; putea să scoată apă din pietre; putea să schimbe pietrele în oameni şi oamenii în pietre; putea să vorbească în orice timp cu Dumnezeu.

Când se văzu piţigoiul de aur stăpân pe firimitura de piatră de la piciorul drept, nu-i mai lipsea nimic. Pe fereastra deschisă şi-a luat zborul către palatul pasărilor, pe care avea să-l înzestreze cu nişte puteri neînchipuite. Însă, ca să nu zică împărăteasa că a prădat-o (destul că o lăsa cu inima frântă), ci zise pietrei să se mai facă o piatră la fel cu ea, ca să lase şi împărătesei una. Cum s-a zis, aşa s-a şi făcut – şi se mai făcu o piatră la fel, însă cu câteva puteri mai puţine decât piatra piţigoiului. Noua pietricică putea cât şi mama ei, foarte multe minuni să facă: nu putea să dea însă tinereţe decât împărătesii, împăratului şi copiilor lor, pe alţii neştiind să-i întinerească. Din această pricină. împărăteasa cea negricioasă şi frumoasă şi împăratul,

dimpreună cu copiii lor mai trăiesc şi azi, frumoşi, tineri şi voinici ca şi pe vremuri, mutaţi departe, tocmai în ţara de Numaidecât-de-desubtul-răsăritului-soarelui, unde, ca să te duci, trebuie să umbli pe apă o sută şi cinci luni, şi dacă nu oboseşti ajungi.

Între timpuri însă, un băiat de sătean din părţile pustietăţii. care păştea caprele prin preajma palatului păsăresc, văzând licăririle stelei din vârful turnului marelui vultur, s-a apucat să o bată cu pietre, socotind să o doboare. Zadarnic l-au croncănit cioroii şi l-au ocărit maicile rândunici: el da cu pietre. Pietrele dimprejurul palatului nu erau nici ele ca orice bolovani. fără chip. Dimpotrivă. Fie că acolo era locul unde Dumnezeu făcuse lumea, fie că pe-aco! o fuseseră biserici multe şi se ciocniseră împărăţiile şi palatele, unele cu altele; adevărul este că fiecare piatră era un înger, o floare, un dobitoc sau un peşte, şi băiatul cu caprele arunca în turn numai cu fiinţe împietrite.

Ce-a păţit însă băiatul cu caprele, ştie numai pielea lui! Văzându-se luat mereu la ochi cu aruncături, acul cu luceferii. acul din vârful turlei, care lumina palatul, s-a necăjit şi, sco-borând ca o viespe, s-a năpustit asupra păzitorului de capre şi s-a pus să-l înţepe. Vârful lui intra şi ieşea mereu, în mădulare. De înţepături, spinarea făcu o cocoaşă; capul crescu cât baniţa; mâinile se arătară ca nişte broaşte ţestoase; pleoapele se umflară ca pepenii galbeni înjunghiaţi. Despre picioare şi despre ce mai rămânea din om, nu mai vorbesc. Cu toate umflăturile lui, din tălpi şi până în creştetul capului, băiatul crescu în sus şi pe laturi cât o claie de fân şi nemaiputându-se ţine pe picioare, umbla ca o băşică umflată, purtată de vânt – şi râdeau de el ciorile şi însuşi vulturul, care nu ştie de obicei să râdă. Numai glasul se mai putea mişca slobod al băiatului şi glasul băiatului se ruga să fie iertat că nu mai face, zicând că abia acum a înţeles că pasările sunt sfinte şi că palatul păsăresc este al lui Dumnezeu.

Tocmai atunci venea şi piţigoiul cu pietricica lui şi, strângând sfatul pasărilor bătrâne, începu prin a le întineri pe toate şi toate bătură lumina cu aripi noi, de pui. Când veni şi el, vulturul se rugă să fie miluit, trăgându-i-se şapte sute de ani din o mie şi trei sute, câţi avea.

— Ba te facem de un an şi jumătate, zise piţigoiul, pentru că totuna e.

— Dacă zici dumneata!… răspunse vulturul. Însă atunci să-mi faci şi o vulturiţă, căci mi s-a urât singur aci, numai cu cioroii.

Vulturul s-a ridicat până în fundul cerurilor întinerit şi însoţit de o vulturoaică mândră, cu care a făcut mii de rotocoale în văzduh.

— Acum, pe băiatul cu caprele, adaose piţigoiul, să-l iertăm şi să-l facem paznicul nostru, că s-a pocăit. Aveam nevoie de un om, ca să ne păstreze pietricica în palat.

Când auzi, băiatul cu caprele s-a dezumflat tot şi s-a făcut frumos ca un rege, jurându-se să păzească palatul straşnic, cu toate puterile strânse în pietricica piţigoiului.

Numaidecât, un părete de plumb gros se aşternu pe uşi, pe ziduri, pe turle, ca o zidărie nouă peste zidăria veche, ca şi cum palatul întreg ar fi intrat într-un glonţ de puşcă. Cioroii fură trimişi la treaba lor, luaţi pe sus de un nor adânc de corbi, care trecea din Sahara către Oceanul îngheţat. Şi băiatul cu caprele, pe care îl chema Niţă, şi-a luat în primire cheile şi comorile. Şi ca să-şi fudulească şi el caprele lui, le-a făcut coarne de sticlă, cu feţe de curcubeie şi copite de agată lustruită şi schimbându-le ţăcăliile în barbişoane de ibrişim şi făcându-le pielea de catifea, le-a pus şi câte un desag de aur în spinare şi le-a trimis acasă cu ţapul, la părinţi, care erau nişte săteni harnici şi săraci, ca să-şi cumpere pământ şi de atunci, palatul e gol aproape tot anul, căci nicio pasăre nemaiputând să-mbătrânească, ele nu mai rămân neputincioase în mănăstirea lor, ci se întorc întinerite în fiecare primăvară, din ţările calde, la Giurgiu, în Argeş, la Bacău, la Severin şi în Bucureşti…

Acum, dacă povestea noastră nu v-a plăcut, să ne iertaţi